

CUSTÒDIA AGRÀRIA

Acord de pràctiques agràries sostenibles

MESURES INCLOSES A L'ACORD DE PRÀCTIQUES AGRÀRIES SOSTENIBLES

Tipologia de cultiu (a escollir)

El tipus de cultiu que triem determinarà la seva necessitat de reg, les emissions associades a la seva gestió, el seu efecte sobre el sòl i el seu impacte sobre la biodiversitat de l'entorn, a més dels costos i beneficis que generi.

A	Què?	Per què?
A.1	Cultius de secà	S'adeqüen al clima de Menorca, estalvien aigua i temps de gestió. Eviten el perill de contaminació de l'aquífer.
A.2	Cereal	Serveix d'aliment per al bestiar i de refugi per a fauna silvestre. Evita la necessitat d'importar pinso i les emissions associades.
A.3	Lleguminoses	Plantes fertilitzadores del sòl i aliment per al bestiar.
A.4	Varietats tradicionals	De farratges, horta i/o fruita, són cultius adaptats al clima local i resistent a les plagues. Necessiten menys aigua, fitosanitaris i temps de gestió.
A.5	Arbres productius	Font addicional d'ingressos, base per a productes d'alt valor afegit i refugi per a fauna silvestre.
A.6	Zones de pastura silvestre	Produeixen aliment per al bestiar sense invertir temps ni petroli en la seva gestió.
A.7	Sense transgènics	El que volem són aliments naturals, sobirania alimentària i respecte pel medi ambient.

Gestió del cultiu (segons tipologia de cultiu)

Les terres de cultiu, juntament amb les zones de pastura, representen més del 50 % de la superfície de Menorca. Les pràctiques que hi realitzem tenen, per tant, un altíssim impacte en la flora i la fauna que habita l'illa. Busquem manejar la terra d'una manera que fomenti la biodiversitat, ja que, al cap i a la fi, aquesta proveeix tota una sèrie de serveis ecosistèmics que són essencials per a mantenir la fertilitat del sòl, sense la qual la sostenibilitat en el temps de la nostra activitat agrària no podrà ser garantida.

B	Què?	Per què?
B.1	Evitar l'ús de pesticides o herbicides	Aquest tipus d'agents químics no eliminen només les herbes o plagues a les que van dirigides, sinó que afecten tota la flora i fauna de l'entorn. Si sorgeixen eventuais problemes de plagues, s'analitzaran de manera conjunta.
B.2	Adobs orgànics	Aprofitar l'adob orgànic ajuda a equilibrar les necessitats del sòl. Per a conèixer-les és recomanable realitzar anàlitzes.
B.3	Manteniment de la coberta vegetal	Evitar deixar el sòl nu és la manera de preservar la seva fertilitat i evitar-ne l'erosió. Així es protegeix l'equilibri natural entre espècies i es minimitzen les necessitats de fitosanitaris. Després de segar, s'ha de deixar una capa de restes vegetals que cobreixi la terra.
B.4	Evitar llaurar a favor de pendent	La pèrdua de sòl fèrtil és una de les amenaces principals per a l'agricultura. S'han d'evitar les modalitats de llaurat que facilitin que les pluges arrossequin la terra cap als torrents i el mar.
B.5	Rotació de cultius entre parcel·les	Permet que la terra descansi i evita així el seu esgotament. Suposa un estalvi de fertilitzants i de control de plagues en mantenir un bon estat de salut del sòl.
B.6	No cremar rostolls	Suposa un gran perill d'incendi, gran part dels nutrients de les cendres es perden degut al vent i la pluja i pot alterar la vida microscòpica del sòl.
B.7	Reg nocturn (farratges)	La millor opció són els farratges de secà, però si és necessari regar-los, ha de ser durant la nit per evitar la pèrdua de gran part de l'aigua per evaporació. S'estalvia aigua i energia.
B.8	Gestió correcta de plàstics agrícoles	El plàstic és el gran contaminant actual i és present de manera ubiqua. Si s'empra (en sitges, com a antiherba, etc), ha de ser retirat en acabar el seu servei i disposat correctament, mai s'hi ha de llaurar damunt directament. Es recomana estudiar la possibilitat d'emprar plàstics biodegradables.
B.9	Reduir l'erosió i millorar el sòl fèrtil	Per tal de reduir l'erosió i millorar la fertilitat del sòl, és recomanable el marcatge de corbes a nivell i tècniques similars, per a retenir l'aigua a la parcel·la i facilitar la infiltració. També mantenir operatives les síquies i torrents, i deixar-hi vegetació als marges per reduir inundacions.
B.10	Zones amb flors	Els hàbitats on creixen flors ajuden els controladors de plagues i les poblacions d'insectes pol·linitzadors, beneficiosos per a la productivitat de la finca. Convé gestionar un 2% del terreny cultivable de manera que es fomenti la presència de prats amb flors.

Gestió del bestiar (aplicable només a finques ramaderes)

La presència de bestiar a la finca té implicacions a diversos nivells. Per una banda, el tipus de bestiar que triem en determinarà les necessitats i la capacitat d'adaptació al medi i, consegüentment, l'impacte ecològic a nivell de recursos hídrics i consum energètic (per exemple, si és necessari importar pinso). Per altra banda, el maneig del bestiar que fem resultarà en una millora o un deteriorament del sòl i el subsòl. Hem de gestionar-lo, per tant, de manera que minimitzem el seu impacte negatiu de consum de recursos i maximitzem el seu efecte positiu com a regenerador del sòl.

C	Què?	Per què?
C.1	Bestiar en règim semi-lliure	Permet el benestar animal, el producte és de major qualitat, estalvia temps de gestió i aporta nutrients al sòl.
C.2	Races autòctones	Estan adaptades al clima i necessiten menys atencions i temps de gestió. Això es tradueix en beneficis econòmics i ecològics, ja que, per un costat, tenen menys malalties que afecten la seva productivitat i, per l'altre, poden alimentar-se d'allò que produeix la finca, de manera que s'evita importar pinso i les emissions que això implica.
C.3	Pasturatge dirigit	Manejar el bestiar optimitzant el temps d'estància a cada parcel·la pot tenir un impacte positiu sobre el sòl, ja que li aporta nutrients i, quan pastura, pot incentivar el creixement d'herba.

Gestió d'elements naturals (obligatori)

Les zones gestionades per les finques agrícoles (cultius, pastures i boscos) representen més del 80 % de la superfície de Menorca. És essencial que la nostra activitat tingui en compte la fauna silvestre i tingui cura dels hàbitats en què aquesta viu, s'alimenta i cria. Així doncs, hem d'integrar aquesta perspectiva a l'hora de gestionar els elements naturals presents a la finca.

D	Què?	Per què?
D.1	Arbres singulars	Els arbres o arbustos que, per la seva antiguitat, han arribat a desenvolupar un gran creixement, aporten valor estètic i patrimonial i són el refugi de multitud de petits animals.
D.2	Vegetació silvestre	Les zones de vegetació silvestre són el refugi de nombrosos animals i funcionen com a corredor ecològic. Interessa deixar-li un espai a les següents franges: 1) Vegetació perimetral (al voltant dels cultius, generalment adjacent a les parets seques). És positiu per al control natural de plagues i protegeix del vent. 2) A turons. Control de plagues, protegeix del vent i frena l'erosió causada per les pluges fortes. 3) A torrents. Controla la formació de torrentades, que poden fer perdre sòl fèrtil.
D.3	Zones boscoses	Les petites zones boscoses que s'intercalen amb les terres de cultiu són reduïdes molt importants de vida silvestre. Repercuteixen de manera positiva en el control de plagues, tenen valor paisatgístic, protegeixen els cultius propers i potencien les espècies cinegètiques.
D.4	Paret seca	És important mantenir en bon estat la retícula de paret seca que conforma el paisatge menorquí ja que, a part d'haver estat un element afavoridor de la declaració de Menorca com a Reserva de la Biosfera, ajuden a arrecerar els cultius del vent i els espais entre pedres són un valuós refugi per a la fauna silvestre.
D.5	Zones humides temporals	Les zones humides temporals, naturals o no, són zones que acumulen gran quantitat de vida microscòpica, molt important per al correcte desenvolupament d'altres espècies de major port. Són una ajuda imprescindible per a algunes espècies en perill, un element agradable per a la vista i contribueixen a mantenir les espècies cinegètiques.

Activitats complementàries (voluntàries)

Aquestes activitats poden adaptar-se a la situació de cada finca.

E	Què?	Què?
E.1	Lloguer de terres per a horta	E.5 Instal·lació de cases d'abelles
E.2	Manteniment del patrimoni històric	E.6 Instal·lació de caixes de biodiversitat
E.3	Manteniment d'antics camins	E.7 Educació ambiental
E.4	Cultiu comercial de plantes autòctones	E.8 Afavorir espècies cinegètiques

Què m'aporta formar part de la xarxa de finques amb acord de Custòdia?

- Assessorament i formació
- Promoció dels productes
- Suport del voluntariat agrari del GOB
- Inversions directes a les finques
- Reconeixement social
- Aliances amb altres finques

Recuperació d'un aljub amb instal·lació de placa solar i rampes per les piques

**CUSTÒDIA
AGRÀRIA**

SALUT. NATURA. PROXIMITAT.

L'acord de pràctiques Agràries sostenibles

Per entrar a formar part de la Xarxa de Finques amb acord de custòdia es signa un acord **voluntari** i sense transacció econòmica entre la finca agrària i el GOB, a través del qual les dues parts es comprometen a treballar per intentar aconseguir el màxim nombre de les mesures (llistades en aquest fullet) que s'han identificat com a potencialment beneficioses, tant per a la viabilitat econòmica de la finca com per a la conservació dels seus valors naturals. Per la seva part, el GOB es compromet a col·laborar en la **promoció** de la finca davant altres agents, públics i privats, amb l'objectiu de conduir ajuts directes o crear vies de comercialització.

Es tracta, per tant, d'acords que es fan possibles a partir de la **convicció en els aspectes positius** que es poden derivar d'una col·laboració mútua, i que es formalitza amb la signatura d'un conveni privat, adaptat a cada cas en particular i en funció del tipus de gestió de la finca. L'acord no impedeix que es puguin afegir posteriorment altres agents, com institucions públiques o empreses d'altres sectors, que vulguin col·laborar per ajudar els espais agraris que estan sota acord de custòdia.

La implantació del llistat de mesures disposarà d'uns **terminis d'adaptació** i seguirà un **calendari** establert per les dues parts en el conveni per anar incorporant-les a un ritme que permeti la implantació tant de les mesures com dels ajuts a aconseguir. L'acord es signa inicialment per a dos anys, renovables automàticament.

Custòdia del territori

Davant d'una societat que evoluciona molt ràpidament i d'uns problemes que s'han de tractar des de diferents orientacions, pretendre deixar tota la responsabilitat de les solucions en mans de les institucions públiques és, probablement, un error. Per això, la filosofia de la Custòdia del Territori pretén **recuperar la iniciativa privada i voluntària en la conservació dels valors ambientals**.

És en aquest marc que sorgeix la possibilitat de l'**Acord de Pràctiques Agràries Sostenibles**, un acord voluntari entre una finca privada i una entitat de conservació del medi ambient, per tal de cercar una ajuda mútua que pugui beneficiar els objectius de les dues parts.

Aquesta iniciativa pretén fomentar sistemes de gestió agrària que puguin apropar els objectius de **viabilitat econòmica** (fonamentals per a la supervivència del sector agrari) i la **preservació dels valors ambientals** més destacats (fonamentals tant per a la societat menorquina, com perquè el propi sector agrari pugui seguir operant en el futur).

Camí des Castell, 53. 07702 Maó (Menorca)
Tel. 971 350 762
info@gobmenorca.com
www.gobmenorca.com